

**Baker
McKenzie.**

Versenyjog magánjogi érvényesítése

dr. Horváth M. András, LL.M., Ph.D. |

Irányelv előtti ítélkezési gyakorlat

1.1

**Bármely személy / teljes
kártérítés**

Courage és Crehan (C-453/99.)

□ Alapügy

- Sörgyár kártérítést követel sörözőtől ki nem fizetett szállításokért
- Söröző azzal védekezik, hogy a bérleti szerződése semmis (nem lehet sörgyár kártérítésének jogalapja), mert kizárólagos beszerzési kötelezettséget ír elő + viszontkeresetet nyújt be sörgyár által okozott kárért
- Előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:
 - Hivatkozhat-e söröző uniós versenyjogra?
 - Érvényesíthet-e söröző kártérítést olyan szerződés alapján, amelyben félként vett részt?

Courage és Crehan (C-453/99.)

- ❑ Mischo főtanácsnok indítványa (2001. március 22.)
 - A söröző támaszkodhat az EKSZ 81. cikkét sértő szerződés semmisségére a bírói jogvédelem céljából
 - Az uniós joggal ellentétes az a tagállami szabály, ami kizárólag azért tiltja az EKSZ 81. cikkét sértő szerződésen alapuló kártérítési igényt, mert a károsult szerződő fél volt
 - Az uniós joggal nem ellentétes az a tagállami szabály, ami tiltja a kártérítési igényt, ha a fél a saját jogellenes magatartására hivatkozik, feltéve, hogy gondatlanságnál súlyosabb felróhatóság terheli a jogsértésben. Azonban gondatlanságnál nem súlyosabb a felróhatóság, ha a fél gyengébb helyzetben van a másik szerződő félnél, így nem képes a szerződés feltételeit befolyásolni.

Courage és Crehan (C-453/99.)

□ Ítélet (2001. szeptember 20.)

- A söröző támaszkodhat az EKSZ 81. cikkének megsértésére a bírói jogvédelem céljából
- Az EKSZ 81. cikkével ellentétes az a tagállami szabály, amely kizárólag azon az alapon tiltja az EKSZ 81. cikkét sértő szerződésből eredő károk megtérítését, mert a károsult a szerződésben résztvevő fél
- Az uniós joggal nem ellentétes az a tagállami szabály, amely tiltja azon szerződő fél a másik szerződő féllel szemben fennálló kártérítési jogát, akit jelentős felelősség terhel az EKSZ 81. cikkének megsértéséért

Courage és Crehan (C-453/99.)

- ❑ „[a] Szerződés 85. cikkének [jelenleg EUMSZ 101. cikk] teljes érvényesülését és különösen az (1) bekezdésében megfogalmazott tilalom hatékony érvényesülését kockáztatná, ha nem igényelhetne bármely személy kártérítést olyan szerződés vagy magatartás által okozott kárért, amely alkalmas a verseny korlátozására vagy torzítására.” [Ítélet, 26. pont]
- ❑ „Ugyanakkor – vonatkozó közösségi szabályozás hiányában – a hatáskörrel rendelkező bíróságok meghatározása és a közösségi jog közvetlen hatályára alapított jogok védelmét a jogalanyok számára biztosító keresetekre vonatkozó eljárási szabályok kialakítása az egyes tagállamok nemzeti jogrendszerének feladata, e szabályok azonban egyrészt nem lehetnek kedvezőtlenebbek, mint azok, amelyek a hasonló tagállami jogi keresetekre vonatkoznak (az **egyenértékűség** elve), másrészt nem tehetik a gyakorlatban lehetetlenné vagy rendkívül nehézé a közösségi jogrend által biztosított jogok érvényesítését (a **tényleges érvényesülés** elve).” [Ítélet, 29. pont]

1.2

Tagállami eljárásjogi szabályok

Manfredi (C-295/04.)

□ Alapügy

- Az olasz versenyhatóság megállapította, hogy a biztosítók kartelleztek és megemelték a kötelező gépjármű felelősségbiztosítás (GFB) díjait
- Biztosított magánszemélyek kártérítési keresetet nyújtottak be a díjemelés megtérítése iránt
- Előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:
 - Hivatkozhat-e harmadik fél a semmisség vagy kártérítés alapjaként az uniós versenyjogra?
 - Hogyan alakul az elévülés versenyjogi jogsértések esetén?
 - Mely bíróság rendelkezik hatáskörrel a versenyjogi kártérítések megítélésére?
 - Milyen mértékű kártérítést ítélhet meg a bíróság?

Manfredi (C-295/04.)

- ❑ Geelhoed főtanácsnok indítványa (2006. január 26.)
 - A tagállamok közötti kereskedelem érintettségére (a jogsértés az ország egész területére kiterjedt és a tagállamban működő biztosítók túlnyomó többsége részt vett a jogsértésben) tekintettel alkalmazandó az EKSZ 81. cikke
 - A jogos érdekekkel bíró harmadik felek hivatkozhatnak az EKSZ 81. cikkébe ütköző magatartás semmisségére és követelhetnek az alapján kártérítést, feltéve, hogy az ok-okozati összefüggés fennáll a magatartás és a kár között
 - Vonatkozó uniós jog hiányában a tagállami jogrendszer feladata meghatározni a hatáskörrel rendelkező bíróságokat, a kártérítési igény elévülési idejét és a kártérítés mértékének meghatározására irányadó követelményeket, feltéve, hogy az egyenértékűség és tényleges érvényesülés elve nem sérül

Manfredi (C-295/04.)

□ Ítélet (2006. július 13.)

- Tagállami versenyjog megsértése minősülhet az uniós versenyjog megsértésének is, ha a tagállamok közötti kereskedelem érintett (nem jelentéktelen hatást gyakorolhat a GFB kötvények más tagállamban bejegyzett gazdasági szereplők által történő eladására)
- Bármely személynek joga van hivatkozni EKSZ 81. cikk által tiltott magatartás semmisségére és kártérítést követelni, ha az ok-okozati összefüggés fennáll a magatartás és a kár között
- Egyenértékűség és tényleges érvényesülés elvének tiszteletben tartása mellett, a tagállami jogrendszer határozza meg
 - jog gyakorlására irányadó szabályokat (pl. ok-okozati összefüggés)

Manfredi (C-295/04.)

□ Ítélet (2006. július 13.)

- Egyenértékűség és tényleges érvényesülés elvének tiszteletben tartása mellett, a tagállami jogrendszer határozza meg
 - hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságokat
 - eljárási szabályokat
 - elévülési időt [tagállami bíróság feladat annak eldöntése, hogy tagállami szabály, ami (i) magatartás bekövetkezésétől számítja az elévülési időt, (ii) rövid elévülési időt határoz meg és (iii) kizárja az elévülés nyugvását, megfelel-e a tényleges érvényesülés elvének]
 - kár mértékére vonatkozó kritériumokat (nem kizárt kivételes vagy bíróság jellegű kártérítés, jogalap nélküli gazdagodást el kell kerülni, kár = tényleges kár, elmaradt haszon + kamat)

Manfredi (C-295/04.)

- „Az ilyen jog lényegében megerősíti a közösségi versenyjogi szabályok hatékonyságát, és gyengíti azokat a gyakran rejtett megállapodásokat vagy gyakorlatokat, amelyek alkalmasak arra, hogy a versenyt korlátozzák vagy torzítsák. Ebből a szempontból a nemzeti bíróságok előtti kártérítési keresetek jelentősen hozzájárulhatnak a Közösségen belüli hatékony verseny fenntartásához.” [Ítélet, 91. pont]

1.3

Árnyőhatás

Kone (C-557/12.)

□ Alapügy

- Az osztrák versenyhatóság megállapította, hogy a felvonó és mozgólépcső gyártók kartelleztek (árrögzítés, tenderek felosztása) [a Bizottság határozata az osztrák piacra nem terjedt ki]
- Az osztrák államvasutak nem csak a kartellező gyártóktól vásárolt, kártérítési keresete kiterjedt a más gyártóktól való beszerzésekre is
- Előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés:
 - Követelhet-e a kartell résztvevőitől kártérítést az, akinek a kárt a kartellen kívüli vállalkozás okozta, amely a kartell miatt megemelkedett árakra tekintettel jobban megemelte saját árait mint ahogy azt a kartell hiányában tette volna (ún. árernyőhatás)?

Kone (C-557/12.)

□ Kokott főtanácsnok indítványa (2014. január 30.)

- Az uniós joggal ellentétes az a tagállami szabály, amely kategorikusan kizárja a kartellben részt vevő vállalkozások polgári jogi felelősségét az árernyőhatás miatt
- *„A jelen ügghöz hasonló ügyekben úgy tűnik számomra, hogy a kartellen kívüli vállalkozás belépésével éppen hogy nem szakad meg, sőt, folytatódik a kartellig visszakövethető okozati láncolat akkor, amikor a kartellen kívüli vállalkozás a mindenkori piaci adottságokhoz (is) igazodik az árképzése során, és eközben – feltétlenül előrelátható módon – reagál a kartelltől kiinduló árimpulzusokra.”* [Indítvány, 37. pont]

Kone (C-557/12.)

□ Ítélet (2014. június 5.)

- Az uniós joggal ellentétes az a tagállami szabály, amely kategorikusan kizárja a kartellben részt vevő vállalkozások polgári jogi felelősségét az árernyőhatás miatt
- *„Márpedig az EUMSZ 101. cikk teljes érvényesülését veszélyeztetné, ha bármely személy arra vonatkozó jogát, hogy az általa elszenvedett kár megtérítését követelje, a nemzeti jog kategorikusan és az adott ügy különös körülményeitől függetlenül a közvetlen okozati összefüggés fennállásától tenné függővé, és e jogot azon okból zárná ki, hogy az érintett személyt nem a kartell valamely tagjához, hanem a kartellben részt nem vevő olyan vállalkozáshoz fűzték szerződéses kapcsolatok, amelynek az árpolitikája mégis a versenypiacokra jellemző árképzési mechanizmusok torzításához hozzájáruló kartell következménye.”* [Ítélet, 33. pont]

2

Iratbetekintés

2.1

Tagállami versenyhatóság aktája

Pfleiderer (C-360/09.)

□ Alapügy

- A német versenyhatóság megállapította, hogy a dekorpapír gyártók kartelleztek (árrögztetés, kapacitásleállítás)
- Közvetlen vevő (kezelt fafelület gyártó) kártérítési kereset előkészítéséhez hozzáférést kért a német versenyhatóság teljes aktájához
- A német versenyhatóság megtagadta, többek között, az engedékenységi kérelemhez való hozzáférést
- Előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés:
 - Hozzáférhet-e a károsult az engedékenységi kérelemhez (engedékenységi nyilatkozat és rendelkezésre bocsátott bizonyítékok)?

Pfleiderer (C-360/09.)

- ❑ Mazák főtanácsnok indítványa (2010. december 16.)
 - Ha a tagállami versenyhatóság alkalmaz engedékenységi politikát, akkor a károsult nem férhet hozzá az engedékenységi nyilatkozathoz [vállalkozás önként tett, önmagára nézve terhelő nyilatkozat, melyben elismeri és leírja a jogsértést és abban való részvételét], mert a hozzáférés csökkentené az engedékenységi politika és ezáltal a versenyjog érvényesítésének hatékonyságát
 - Az uniós joggal ellentétes, ha a tagállami versenyhatóság megtagadja az engedékenységi kérelem keretében rendelkezésre bocsátott, már előzőleg meglévő bizonyítékokhoz a hozzáférést a károsult számára, ha azok hozzájárulhatnak a jogsértés fennállásának, a kár mértékének, illetve a jogsértés és a kár közötti okozati összefüggés bizonyításához

Pfleiderer (C-360/09.)

□ Ítélet (2011. június 14.)

- Az uniós joggal nem ellentétes, ha a károsult hozzáfér a tagállami engedélyezési politika keretében vállalkozás által benyújtott dokumentumokhoz
- A tagállami bíróság feladata annak eldöntése – az uniós jog által védett érdekek közötti mérlegelés útján – hogy a hozzáférés engedélyezhető vagy sem [közjogi érvényesítés kontra magánjogi érvényesítés]

Donau Chemie (C-536/11.)

□ Alapügy

- Az osztrák versenyhatóság megállapította, hogy nyomdaipari vegyi anyag gyártók kartelleztek
- Közvetlen vevők (nyomdák) érdekképviselői szervezete kártérítési kereset előkészítéséhez hozzáférést kért az osztrák versenyhatóság teljes aktájához
- Az osztrák versenyhatóság megtagadta a hozzáférést, mert a kartellezők nem járultak ahhoz hozzá
- Előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:
 - Uniós jogba ütközik-e a tagállami szabályozás, ami valamennyi eljárás alá vont vállalkozás hozzájárulásához köti a harmadik felek hozzáférést az aktához (bírószági mérlegelés nélkül)?
 - Uniós jogba ütközik-e, hogy más eljárásokban a hozzáféréshez elegendő a jogos érdek valószínűsítése?

Donau Chemie (C-536/11.)

- ❑ Jääskinen főtanácsnok indítványa (2013. február 7.)
 - Az uniós joggal ellentétes az a tagállami szabály, amely megkívánja az uniós versenyjog alkalmazásával járó versenyjogi eljárás során összegyűjtött iratokhoz való harmadik felek általi hozzáféréshez az eljárás alá vont vállalkozások hozzájárulását, kivéve, ha a tagállami jog lehetővé teszi a bizonyítékgyűjtés vagy kármeghatározás alternatív módjait, amely hatékony eszközt biztosít a kártérítési igények érvényesítéséhez
 - Az uniós joggal nem ellentétes az a tagállami szabály, amely a versenyjogi eljárásban a harmadik felek iratokhoz való hozzáférését más feltételekkel engedi mint más típusú eljárásokban (polgári peres eljárás, büntetőeljárás)

Donau Chemie (C-536/11.)

□ Ítélet (2013. június 6.)

- Az uniós joggal ellentétes az a tagállami szabály, amely az eljárás aktájához (ideértve az engedékenységi kérelemhez) való hozzáférést harmadik felek számára valamennyi eljárás alá vont hozzájárulásától teszi függővé és nem teszi lehetővé az érdekek mérlegelését a bíróság számára

Donau Chemie (C-536/11.)

- ❑ *„Meg kell állapítani mindazonáltal, hogy amennyiben e megfontolások indokolhatják egyes, a nemzeti versenyjogi eljárás aktájában szereplő iratokba való betekintés elutasítását, nem vonják egyúttal maguk után, hogy ezt a betekintést szisztematikusan meg lehetne tagadni, mivel minden, a kérdéses iratokba való betekintés iránti kérelmet esetről esetre kell értékelni, az ügy valamennyi elemének figyelembevételével.” [Ítélet, 43. pont]*
- ❑ *„[...] azon kockázatra történő puszta hivatkozás, hogy a versenyjogi eljárás aktájában szereplő és a keresetek megalapozásához szükséges bizonyítékhoz való hozzáférés befolyásolja azon engedékenységi program hatékonyságát, amelynek keretében ezen iratokat közölték az illetékes versenyhatósággal, nem elegendő az e bizonyítékokhoz való hozzáférés megtagadásának igazolásához.” [Ítélet, 46. pont]*

2.2

Bizottság aktája

EnBW (T-344/08.)

- ❑ Az Európai Bizottság megállapította, hogy a gázszigetelésű kapcsolóberendezés gyártók kartelleztek
- ❑ Közvetlen vevő (villamos energia termelő cég) hozzáférést kért a Bizottság teljes aktájához
- ❑ A Bizottság elutasította a hozzáférés iránti kérelmet
- ❑ A közvetlen vevő megtámadta a Bizottság elutasító határozatát
- ❑ Ítélet (2012. május 22.)
 - Törvényszék megsemmisítette a megtámadott határozatot
 - A Bizottság nem hivatkozhat kereskedelmi érdekek védelmére, ha nem vizsgálta egyenként, hogy a dokumentumok 5 évnél régebbiek-e
 - A Bizottság nem hivatkozhat a vizsgálat védelmére, ha a jogsértést megállapító határozat megszületett, de a Törvényszék előtti eljárás még folyamatban van

EnBW (C-365/12.)

- ❑ Az Európai Bizottság megtámadta a Törvényszék ítéletét
- ❑ Pedro Cruz Villalón főtanácsnok indítványa (2013. október 3.)
 - A Törvényszék ítéletét hatályon kívül kell helyezni
 - A Bizottságnak nem kell egyedileg vizsgálni a dokumentumokat és önmagában az, hogy a dokumentum 5 évnél régebbi, nem zárja ki, hogy nem fűződik hozzá kereskedelmi érdek
 - A Törvényszék megsemmisítheti a Bizottság határozatát, ezért az eljárás nem tekinthető befejezettnek
- ❑ Ítélet (2014. február 27.)
 - A Törvényszék ítéletét hatályon kívül helyezi
 - „[...] a kártérítési jog hatékony védelmének biztosítása érdekében nem szükséges, hogy az EK 81. cikke alkalmazásával kapcsolatos eljárásra vonatkozó összes dokumentumot közöljék ezzel a kérelmezővel abból az indokból, hogy ez utóbbi kártérítési keresetet kíván indítani, tekintettel arra, hogy kevéssé valószínű, hogy a kártérítési keresetet ezen eljáráshoz ügyiratának összes elemére kellene alapítani.” [Ítélet, 106. pont]

CDC Hydrogene Peroxide I (T-437/08.)

- ❑ A CDC hozzáférést kért az Európai Bizottság ügyiratának (fehérítőszer kartell) tartalomjegyzékéhez
- ❑ A Bizottság elutasította a hozzáférés iránti kérelmet
- ❑ Ítélet (2011. december 15.)
 - Törvényszék megsemmisítette a hozzáférést megtagadó bizottsági határozatot
 - „[...] a Bizottság nem bizonyította a jogilag megkövetelt módon, hogy a tartalomjegyzékhez való hozzáférés annak kockázatával járna, hogy konkrétan és ténylegesen hátrányosan érinti a kartellben részt vevő vállalkozások, nevezetesen pedig az Evonik Degussa kereskedelmi érdekeit.” [Ítélet, 76. pont] [értsd: a kártérítés elkerülése nem védendő kereskedelmi érdek]

Schenker II (T-534/11.)

- ❑ Az Európai Bizottság megállapította, hogy a légi szállítmányozó vállalkozások kartelleztek
- ❑ Közvetlen vevő (logisztikai cég) hozzáférést kért a Bizottság teljes aktájához, vagy a Bizottság jogsértést megállapító határozatának nem betekintheső változatához, vagy a betekintheső változatához
- ❑ A Bizottság elutasította a hozzáférés iránti kérelmet
- ❑ A közvetlen vevő megtámadta a Bizottság elutasító határozatát
- ❑ Ítélet (2014. október 7.)
 - Törvényszék megsemmisítette a megtámadott határozat azon részét, melyben a Bizottság jogsértést megállapító határozatának betekintheső változata tekintetében is elutasította a hozzáférés iránti kérelmet [a Bizottság csak azért utasította el a kérelmet, mert a betekintheső változat még nem készült el]

Evonik Degussa (T-341/12.) / Akzo Nobel (T-345/12.)

- ❑ Az Európai Bizottság úgy döntött, hogy részletesebb betekinhető változatot tesz közzé a határozatból (fehérítőszer kartell)
- ❑ A Bizottság elutasította az eljárás alá vontak bizalmas kezelés iránti kérelmét, kivéve az engedékenységi kérelem forrására vonatkozó információk tekintetében
- ❑ Az eljárás alá vontak megtámadták a Bizottság elutasító határozatát
- ❑ Ítélet (2015. január 28.)
 - Törvényszék a kereseteket elutasította
 - A betekinhető határozat nyilvánosságra hozatala nem ugyanaz mint az aktába való betekintés
 - A Bizottság saját mérlegelése során egyensúlyba hozta az engedékenységi politika hatékonyságához fűződő érdeket és a károsultak károkozó magatartás megismeréséhez fűződő érdekét

Evonik Degussa (C-162/15.)

- ❑ Az Evonik Degussa megtámadta a Törvényszék ítéletét
- ❑ Maciej Szpunar főtanácsnok indítványa (2016. július 21.)
 - Fellebbezést el kell utasítani
 - Az engedékenységi nyilatkozat védelmének ki kell terjednie más dokumentumokba történő átvételre, DE ez nem jelenti a tartalmát képező információk védelmét
 - Az engedékenységi kérelmezők érdekeit olyan eszközzel kell védeni, ami nem sérti károsultak érdekeit (pl. egyetemleges felelősség korlátozása)
- ❑ Ítélet (2017. március 14.)
 - A Törvényszék ítéletét részben hatályon kívül helyezi
 - Bizottságnak minden nyilvánosságra hozatal korlátozására alkalmas indokot meg kell vizsgálnia (pl. bizalomvédelem, egyenlő bánásmód)

Pilkington (T-462/12.) / AGC (T-465/12.)

- ❑ Az Európai Bizottság nem adott helyt a határozatban (járműipari üveg kartell) szereplő információk (üzletfelek, árak, munkavállalók) kitakarására vonatkozó kérelemnek
- ❑ Az eljárás alá vontak megtámadták a Bizottság elutasító határozatát
- ❑ Ítélet (2015. július 15.)
 - [Pilkington] Törvényszék részben megsemmisítette a Bizottság határozatát (meghallgatási tisztviselő elutasít kérelmet, aminek DG COMP helyt adott)
 - [AGC] jogsértés lényeges tényei nem lehetnek bizalmasak, akkor sem, ha engedékenységi kérelemből származnak (közlemények nem befolyásolhatják a polgári jogviszonyokat)
 - Kartell keretében megosztás mint bizalmasságot megszüntető tényező
 - Múltbeli adatok (5 év)

AGC (C-517/15.)

- ❑ Az AGC megtámadta a Törvényszék ítéletét
- ❑ Ítélet (2017. július 26.) [főtanácsnoki indítvány nélkül]
 - A fellebbezést elutasította
 - Evonik Degussa [minden indokot vizsgálni kell, az engedékenységi nyilatkozatból származó információ nem védett]
 - Engedékenységi kérelem nem véd polgári jogi következményektől → nem sérül egyenlő bánásmód követelménye

Axa (T-677/13.)

- ❑ Az Axa hozzáférést kért a Bizottság ügyiratának (járműipari üveg kartell) tartalomjegyzékének teljes változatához
- ❑ A Bizottság részleges hozzáférést biztosít (engedékenységi kérelem keretében benyújtott levélváltás / személyes adatok / bizalmas információk)
- ❑ Ítélet (2015. július 7.)
 - Törvényszék részlegesen megsemmisítette a Bizottság határozatát [engedékenységi dokumentumok tartalomjegyzékben szereplő hivatkozásokhoz való hozzáférés megtagadása]
 - Engedékenységi dokumentumokra hivatkozások összességének tömbösített törlése nem indokolt (mérlegelés hiánya, pl. betekintheső határozat alapján lehetetlen iratok beazonosítása)

3

EU magánjogi csomag

Magánjogi jogérvényesítési csomag (I)

- ❑ Az Európai Parlament és a Tanács 2014/104/EU irányelve (2014. november 26.) a tagállamok és az Európai Unió versenyjogi rendelkezéseinek megsértésén alapuló, nemzeti jog szerinti **kártérítési keresetekre** irányadó egyes szabályokról
- ❑ Átültetési határidő: 2016. december 27.
- ❑ 2018. június 6-ig minden tagállam átültette az irányelvet

Magánjogi jogérvényesítési csomag (II)

- ❑ A Bizottság (EU) 2015/1348 rendelete (2015. augusztus 3.) a Bizottság által az EK-Szerződés 81. és 82. cikke alapján folytatott eljárásokról szóló 773/2004/EK bizottsági rendelet módosításáról
- ❑ Iratbetekintési Közlemény, Engedékenységi Közlemény, Vitarendezési Közlemény, Bírósági Együttműködési Közlemény módosítása
 - Iratbetekintés korlátozása az engedékenységi nyilatkozat (corporate statement) / vitarendezési beadvány (settlement submission) tekintetében

Magánjogi jogérvényesítési csomag (III)

- ❑ A Bizottság közleménye az Európai Unió működéséről szóló szerződés 101. és 102. cikkének megsértése alapján indított kártérítési keresetekben a **károk számszerűsítéséről** (2013. június 13.)
 - A gyakorlati útmutató bevezetése (nem kötelező)
- ❑ Bizottsági Szolgálati Munkadokumentum - Gyakorlati Útmutató - A **károk számszerűsítése** az Európai Unió működéséről szóló szerződés 101. és 102. cikkének megsértése alapján indított kártérítési keresetekben (2013. június 11.)
 - Összehasonlító módszerek (azonos piac, eltérő időpont / eltérő árupiac vagy földrajzi piac, azonos időpont)
 - Szimulációs modellek, költségalapú / pénzügyi teljesítmény alapú elemzés, egyéb módszerek
 - Árnövelés számítása (vagyoncsökkenés) + mennyiségi hatás számítása (elmaradt haszon)
 - Kiszorító gyakorlatok (EUMSZ 102. cikk) → versenytársaknak okozott kár, vevőknek okozott kár

Magánjogi jogérvényesítési csomag (IV)

- ❑ A Bizottság ajánlása (2013. június 11.) az uniós jog által biztosított jogok megsértése tekintetében a jogsértés megszüntetésére és kártérítésre irányuló tagállami **kollektív jogorvoslati mechanizmusok** közös elveiről
 - Közös szabályok (jogsértés megszüntetése és kártérítés):
 - képviseleti kereset (non-profit, fő cél, kapacitás → nyilvántartás)
 - finanszírozás (nyilatkozat pénzügyi forrás eredetéről + tilos eljárási döntések befolyásolása, versenytárs elleni kereset finanszírozása, túlzott mértékű kamat felszámítása)
 - Kártérítési szabályok
 - nincs ügyvédi sikerdíj, büntető kártérítés, csak származékos (következményi) kereset

Magánjogi jogérvényesítési csomag (V)

- ❑ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/1 irányelve (2018. december 11.) a tagállami versenyhatóságok helyzetének a hatékonyabb jogérvényesítés céljából történő megerősítéséről és a belső piac megfelelő működésének biztosításáról
 - Engedékenységi nyilatkozathoz és egyezségi nyilatkozathoz csak a közigazgatási eljárás felei férhetnek hozzá és kizárólag védelemhez való joguk gyakorlása céljából *[tagállami eljárásokra vonatkozik]*
 - Átültetési határidő: 2021. február 4.

Átültetés: egyes törvényeknek a különleges jogállású szervekről és az általuk foglalkoztatottak jogállásáról szóló 2019. évi CVII. törvény hatálybalépésével összefüggő, valamint jogharmonizációs célú módosításáról szóló **2020. évi XIX. törvény** 3. fejezete (hatályos: 2021. január 1.)

Magánjogi jogérvényesítési csomag (VI)

❑ Study on the Passing-on of Overcharges (2016)

- Továbbhárítás közgazdaságtana, joggyakorlat, fogalomtár
- Útmutatás és ellenőrző lista bírók számára

❑ A Bizottság közleménye - Iránymutatás a nemzeti bíróságok számára a közvetett vevőre **továbbhárított árnövekedés** arányára vonatkozó becslések elvégzésének módjáról (2019. augusztus 9.)

- Árhatás és mennyiségi hatás számszerűsítése
- Szükséges adatok, használható (mennyiségi és minőségi) bizonyítékok

Kár = (árnövelés - továbbhárítás) + mennyiségi hatás

Magánjogi jogérvényesítési csomag (VII)

- ❑ A Bizottság közleménye - Közlemény a **bizalmas információknak** az uniós versenyjogi magánjogi jogérvényesítésére irányuló eljárások során az uniós nemzeti bíróságok által történő védelméről (2020. július 22.)
 - Bizalmas információk fogalma
 - Eszközök (kitakarás, bizalmi kör [részletes], szakértők, zárt tárgyalás, iratokhoz hozzáférés)

Magánjogi jogérvényesítési csomag (VIII)

- ❑ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2020/1828 irányelve (2020. november 25.) a fogyasztók kollektív érdekeinek védelmére irányuló képviseleti keresetekről és a 2009/22/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről [átültetés: 2022. december 25.]
 - többletkövetelmények feljogosított szervezetek kapcsán (12 hó tényleges tevékenység, független fogyasztóktól eltérő személyektől)
 - határon átnyúló képviseleti keresetek (jogsértés megszüntetésére irányuló intézkedés / jogorvoslati intézkedés)
 - tájékoztatás, kötőerő, elévülés, gyorsított eljárás, bizonyítékok

Versenyjogi jogsértés esetén nem alkalmazandó!

4

Magyar szabályok

Összefoglaló

- ❑ a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény, valamint a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló 2008. évi XLVII. törvény módosításáról szóló **2016. évi CLXI. törvény**
- ❑ Hatálybalépés: kihirdetést követő 31. nap (2017. január 15.)
- ❑ Alkalmazás:
 - anyagi jogi szabályok (felelősség, terjedelem, áreltérítés, többek közös károkozása, elévülés) - hatálybalépést követően tanúsított magatartás által okozott kár
 - eljárásjogi szabályok (bizonyíték-feltárás, versenyhatóság szerepe: észrevétel, határozat kötőerő, közreműködés) - 2014. december 26-át követően benyújtott keresetek

4.1

Anyagi jogi szabályok

Felelősség alapjai

☐ Jogellenesség

- Érintik a versenyjogi kivételek a kártérítési igényt?
- Bírói gyakorlat: károkozó bizonyíthatja magatartása jogszerűségét

☐ Felróhatóság

- Minden esetben teljesül a felróhatóság?
- Szakirodalom: szervezeti jogalany és gazdasági tevékenység esetén szigorúbb mérce

☐ Okozati összefüggés

- Hol indokolt meghúzni az oksági kapcsolat határát?
- Kommentár: csak rendkívüli körülmények szakítják meg
- Szakirodalom: oksági kapcsolat korlátait (szoros időbeli kapcsolat, szerves kapcsolat, előreláthatóság) tágan kell értelmezni a károkozó szervezeti / szakmai hátterére tekintettel

Általános felelősségi szabályok

- ❑ Szerződésen kívül okozott károkért való felelősség
- ❑ Felelősség korlátozása vagy kizárása semmis [*= szándékosan okozott, emberi életet, testi épséget vagy egészséget károsító károkozás (Ptk. 6:526. §)*]
- ❑ Különös méltánylást érdemlő körülmények alapján nem lehet teljes kártérítéstől eltekinteni [*károsult beleegyezése, mint jogellenességet kizáró ok (Ptk. 6:520. § a) pont) alkalmazandó?*]

Egyetemleges felelősség korlátozása

- ❑ Korábbi szabály: engedékenységi kérelmező megtagadhatja kár megtérítését, amíg más jogsértőtől behajtható (együttes perlés lehetséges marad)
- ❑ Hatályos szabály: engedékenységi kérelmező egyetemlegesen
 - csak saját (közvetlen vagy közvetett) vevőinek vagy szállítóinak okozott kárért
 - több károsultnak okozott kárért csak akkor, ha nem behajtható más vállalkozástól / megtérítési igény aránya: felróhatóság, közrehatás, egyenlő [*Irányelv: forgalom, piaci részesedés, szerep*] / rendkívüli méltánylást érdemlő körülmények esetén nem mellőzheti bíróság egyetemleges felelősséget

Egyetemleges felelősség korlátozása (folyt.)

- Hatályos kiegészítő szabály: KKV csak saját (közvetlen vagy közvetett) vevőinek vagy szállítóinak okozott kárért felel
 - Feltétel: jogsértés alatt végig KKV + 5% piaci részesedés + gazdasági ellehetetlenülés
 - Kivétel: nem behajtható más vállalkozástól / vezető szerep / visszaeső

Kár mértéke

- ❑ Általános polgári jogi és polgári perjogi szabályok:
 - Ptk. 6:531. § - kár mértéke nem állapítható meg → kár kiegyenlítésére alkalmas összeg megfizetése
 - Pp. 279. § (3) bek. - kártérítés összege nem állapítható meg → bíróság mérlegeléssel, belátása szerint határozza meg
- ❑ Korábbi versenyjogi szabály: 10%-os árnövekedés vélelem
- ❑ Hatályos versenyjogi szabályok: kartell esetén
 - Kárvélelem
 - 10%-os árbefolyásoló hatás vélelem

Áreltérítés

☐ Általános polgári jogi szabály:

- Ptk. 6:522. § (3) bek. - kártérítést csökkenteni kell a károsultnak a károkozásból származó vagyoni előnyével

☐ Hatályos versenyjogi szabályok:

- áreltérítés = fizetett ár és jogsértés hiányában lehetséges piaci ár közötti különbségből eredő értékcsökkenés, elmaradt vagyoni előny vagy egyéb vagyoni hátrány
- továbbhárítás
 - a károkozó és a közvetett vevő is bizonyíthat
 - megdönthető vélelem (ha jogsértés, áreltérítés, vásárlás bizonyított)
 - ha nem állapítható meg, bíróság becsléssel határozza meg
 - bíróság figyelembe veszi más szinten álló károsultak pereit

Elévülés

☐ Általános polgári jogi szabályok:

- Ptk. 6:532. § - károsodás bekövetkezésekor kezdődik
- Ptk. 6:24. § (1) bek. - nyugszik, ha károsult menthető okból nem tudja érvényesíteni igényét
- Ptk. 6:25. § (1) bek. c) pont - megszakad, ha bíróság előtt érvényesítik követelést

☐ Hatályos versenyjogi szabályok:

- elévülés kezdete
 - tudomásszerzés jogsértésről, kárról és jogsértő személyéről
- elévülés nyugvása
 - versenyhatósági eljárás ideje + 1 év
 - alternatív vitarendezési eljárás ideje

4.2

Eljárásjogi szabályok

Bizonyítás alapvető szabályai

- ❑ Jogsértést alátámasztó tényeket felperesnek kell bizonyítani
- ❑ Csekély jelentőséget, csoportmentességet, egyedi mentesülést alperesnek kell bizonyítani
- ❑ Kumulatív hatások esetén csekély jelentőség és csoportmentesség nem irányadó [*GVH hatáskör?*]
- ❑ Áreltérítés továbbhárítását az arra hivatkozó félnek kell bizonyítani

Iratbetekintés

□ Közigazgatási jogi szabályok:

- Tpv. 55. § (3) bek. - harmadik fél az eljárást befejező döntés véglegessé válását követően tekinthet be iratokba (előtte: jogérvényesítéshez szükséges)
- Tpv. 78/D. § (2) bek. + Tpv. 73/A. § (7) bek. - engedékenységi nyilatkozatba és egyezségi nyilatkozatba harmadik fél nem tekinthet be *[engedékenységi kérelem keretében benyújtott irat a vizsgálat befejezését követően betekintheső?]*

Bizonyíték-feltárás

□ Általános polgári perjogi szabály:

- Pp. 320. § (2) bek. - bíróság kötelezheti ellenérdekű felet birtokában lévő okirat bemutatására (amelyet polgári jog szerint köteles kiadni)

□ Hatályos versenyjogi szabályok:

- a perben bárkinek a kötelezése irat, egyéb bizonyítási eszköz vagy adat körének, kategóriájának bemutatására
- nem rendelhető el engedékenységi nyilatkozatra és egyezségi nyilatkozatra, illetve védekezés céljából készült iratra (bizonyítékként nem használható fel)
- versenyhatóság bizonyíték-feltárásra akkor kötelezhető, ha mástól nem várható bizonyíték feltárása
- bizonyíték-feltárás elmulasztásának vagy megtagadásának szankciói: pénzbírság, költségek megtérítése és bizonyítani kívánt tényállítás valósnak tekintése

Versenyhatósági határozatok

□ Korábbi szabályok:

- Tpv. 88/B. § (6a) bek. - bíróság a **GVH határozat** jogsértést megállapító részéhez kötve van
- 1/2003/EK tanácsi rendelet 16. cikk - bíróság nem hozhat a **Bizottság határozat**ával ellentétes határozatot

□ Hatályos kiegészítő szabály: bíróság a **tagállami versenyhatóság határozat**ának versenyjogi jogsértést megállapító részét tényként köteles elfogadni

Versenyhatóság korábbi szerepe

□ GVH és a bíróság együttműködése

- bíróság értesítési kötelezettsége perindításról
- GVH észrevételezési joga
- bíróság joga felhívni GVH-t jogi álláspont közlésére
- bíróság felfüggesztési kötelezettsége

Versenyhatóság új szerepköre

□ GVH közreműködése:

- bíróság felhívhatja GVH-t álláspont közlésére
- kár bekövetkezésével, mértékével és okozati összefüggéssel kapcsolatban
- álláspont közlésének mellőzését GVH nem köteles indokolni
- álláspontnak nincs kötőereje

Alternatív vitarendezés

- AVR [*Irányelv fogalma: bíró által jóváhagyott peren kívüli egyezség, választottbíróság és közvetítés*] eredményeként kötött megállapodás alapján
 - részes károkozó megállapodáson túl nem felel (részes károsultakkal szemben), kivéve, ha nem részes károkozóktól nem behajtható
 - nem részes károkozóknak nincs megtérítési igénye
 - felelősség alóli mentesülés: nem a megállapodás szerinti összeg, hanem a megállapodás hiányában terhelő teljes összeg
- + Bírságenyhítő körülmény

Versenyjogi kártérítési irányelv értékelése

- *Commission staff working document on the implementation of Directive 2014/104/EU of the European Parliament and of the Council of 26 November 2014 on certain rules governing actions for damages under national law for infringements of the competition law provisions of the Member States and of the European Union (2020. december 14.)*
 - bizonyíték-feltárást tagállamok többsége szó szerint ültette át (vannak tagállamok, ahol bizonyíték-feltárás elmulasztása szabadságvesztéssel büntetendő)
 - Németország és Ausztria a tagállami versenyhatóságok határozatának bizonyító ereje kapcsán tovább mentek irányelvnél
 - Ciprus, Írország és Lettország továbbment az elévülési szabályok kapcsán (pl. 10 éves elévülési idő)
 - Magyarország, Lettország és Románia továbbment az áreltérítés kapcsán (pl. 20%)

4.3

Egyéb szabályok

Általános polgári perjogi szabályok

- A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény
 - állítási szükséghelyzet / bizonyítási szükséghelyzet (bíróság valósnak fogadja el tényállítást, ha kételye nem merül fel)
 - kollektív igényérvényesítés: közérdekből indított per (felhatalmazással rendelkező szervezet) / társult per (legalább 10 felperes tartalmában azonos jogának érvényesítése érdemben azonos tények alapján)

Alkalmazandó jog

- Az Európai Parlament és a Tanács 864/2007/EK rendelete (2007. július 11.) a szerződésen kívüli kötelmi viszonyokra alkalmazandó jogról (Róma II.)
 - Versenykorlátozásból eredő igényre az érintett piac országának joga alkalmazandó
 - Több ország piaca érintett → eljáró bíróság országának joga, ha piaca közvetlenül és jelentősen érintett
 - Kizárt más jogválasztás

Joghatóság

- Az Európai Parlament és Tanács 1215/2012/EU rendelete (2012. december 12.) a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról
 - Általános joghatósági ok: alperes székhelye
 - Különös joghatósági ok: káresemény bekövetkezésének helye

Perköltség

□ Perköltségviselés

- Indokolt kivétel a perveztes költségviselési kötelezettsége alól?
- Inkább alternatívák (költségkedvezmények fogyasztóknak)

□ Ügyvédi munkadíj (contingency / conditional fee)

- Sikerdíjas megbízás lehetséges?
- Megengedett, kivéve „részesedés az ügy eredményéből”

5

Irányelv utáni ítélkezési gyakorlat

5.1

Joghatóság

CDC Hydrogen Peroxide II (C-352/13.)

□ Alapügy

- Az Európai Bizottság megállapította, hogy a fehéritőszer gyártók kartelleztek (árrögzítés, kapacitáscsökkentés)
- Belgiumban bejegyzett társaság (CDC = Cartel Damages Claims) keresetet nyújtott be Németországban 6 – különböző országban székhellyel rendelkező – kartell résztvevői ellen [32 közvetlen vevő engedményezte a kártérítési követelését a CDC-re]
- A német székhelyű kartell résztvevő („*horgony alperes*”) ellen a CDC visszavonta a keresetet

CDC Hydrogen Peroxide II (C-352/13.)

□ Alapügy

- Előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:
 - Fennáll-e a keresetek szoros kapcsolatára épülő joghatósági ok [régii Brüsszel I Rendelet 6. cikk (1) bekezdés], ha a kereset előterjesztésének országában székhellyel rendelkező alperes ellen megszűnt a per?
 - Joghatóságot megalapozó, káresemény bekövetkezésének helye [régii Brüsszel I Rendelet 5. cikk (3) bekezdés] a kartellmegállapodás végrehajtásának országa?
 - Összeegyeztethető-e az uniós joggal a joghatósági / választottbírósági kikötés, ami a joghatósági szabályoktól eltérő ország joghatóságát alapozza meg?

CDC Hydrogen Peroxide II (C-352/13.)

- Jääskinen főtanácsnok indítványa (2014. december 11.)
 - Az adott országban székhellyel rendelkező és egyéb alperesek ellen érvényesített egyetemleges kártérítési igény esetén [azonos jogi helyzet], ami több tagállamban elkövetett egységes és folyamatos jogsértésre épül [azonos ténybeli helyzet], fennáll a régi Brüsszel I Rendelet 6. cikk (1) bekezdése szerinti joghatóság
 - A keresettől való elállás a joghatóságot megalapozó székhelyű alperes tekintetében nem érinti a joghatóságot, ha a perindítás hatálya már beállt és a keresetnek nem az volt az egyedüli célja, hogy kivonja a többi alperest az egyébként irányadó joghatóság alól [pl. ha volt a perindítás hatályának beállta előtt megkötött, de elhallgatott egyezség]

CDC Hydrogen Peroxide II (C-352/13.)

- Jääskinen főtanácsnok indítványa (2014. december 11.)
 - Káresemény helyének a jogellenes kartellmegállapodás meghozatalának és/vagy végrehajtásának helye [értsd: komplex kartell esetén nem lehet alkalmazni joghatósági okot]
 - Van lehetőség joghatósági / választottbírósági kikötésre, kivéve, ha a kikötéskor a szerződő fél a kartellról és annak jogellenes jellegéről nem tudott [joghatósági kikötéshez hiányzik az egyértelmű és érvényes egyetértés / választottbírósági kikötés korlátozná az uniós versenyjog hatékony érvényesülését]

CDC Hydrogen Peroxide II (C-352/13.)

□ Ítélet (2015. május 21.)

- Joghatóság koncentrációs szabály alkalmazható, akkor is, ha időközben elállnak a keresettől az egyetlen olyan alperesi pertárssal szemben, aki az eljáró bíróság országában rendelkezik székhellyel, kivéve, ha bizonyított, hogy felperes és alperesi pertárs összejátszottak, hogy mesterségesen megteremtsék a szabály alkalmazásának feltételét
- Károsult eldöntheti, hogy a kartell létrejöttének helye, az őt érintő konkrét megállapodás megkötésének helye [károkozás helye] vagy a saját székhelye [károsodás helye] szerinti bíróság előtt indítja
- Joghatósági kikötés versenyjogi kártérítés esetén is eltérhet joghatósági szabályoktól, ha a kikötés kifejezetten a versenyjogi felelősségre vonatkozik [deliktuális felelősség, így általános hivatkozás nem elég]

flyLAL (C-27/17.)

□ Alapügy

- A litván versenyhatóság megállapította, hogy a lett repülőtér által alkalmazott kedvezményrendszer (amiből a lett légitársaság részesült) erőfölénnyel való visszaélésnek minősül
- A litván légitársaság kártérítési keresetet (elmaradt haszon) nyújtott be a lett légitársaság és lett repülőtér ellen litván bíróság előtt [+ lett légitársaság kizorító árazása + lett légitársaság és lett repülőtér versenyellenes megállapodása]
- Előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:
 - A káresemény bekövetkezésének helye a jogellenes megállapodás megkötésének helye vagy a cselekmények elkövetésének a helye, amelyekkel érvényt szereztek a megállapodásnak?
 - Elmaradt haszon joghatósági szempontból kárnak minősül-e?
 - A lett légitársaság litván fióktelepe megalapozza-e joghatóságot?

flyLAL (C-27/17.)

- Bobek főtanácsnok indítványa (2018. február 28.)
 - A káresemény bekövetkezésének helye versenyellenes megállapodás tekintetében a megállapodás megkötésének a helye, kizorító árazás tekintetében a kizorító árak felajánlásának és alkalmazásának a helye
 - Az elmaradt haszon kár és annak bekövetkezésének helye, ahol a károsult elszenvedte a forgalomkiesést
 - Ha a fióktelep közreműködött a kizorító árazás megvalósításában [árak meghatározása, felajánlása, szerződések megkötése, stb.], akkor a fióktelep működése megalapoz joghatóságot

flyLAL (C-27/17.)

□ Ítélet (2018. július 5.)

- A káresemény bekövetkezésének helye az elmaradt haszon keletkezésének a helye [az érintett piac helye]
- A káresemény bekövetkezésének helye versenyellenes megállapodás esetén a megállapodás megkötésének a helye, kizorító árazás esetén a kizorító árak felajánlásának és alkalmazásának a helye
- Ha a fióktelep ténylegesen és jelentős mértékben részt vett a kizorító árazás megvalósításában, akkor a fióktelep működése megalapoz joghatóságot

Apple (C-595/17.)

□ Alapügy

- Az ír kizárólagos viszonteladó keresetet nyújtott be a francia bíróság előtt az amerikai mobiltelefon gyártó ellen erőfölénnyel való visszaélés megállapítása iránt
- A viszonteladó és a gyártó ír leányvállalatának szerződése joghatósági kikötést tartalmazott, mely az ír bíróságok joghatóságát állapította meg
- A francia semmitőszék hatályon kívül helyezte az alsóbb fokú bíróságok ítéletét, melyben elutasították a keresetet joghatóság hiánya miatt [joghatósági kikötés nem említette kifejezetten a versenyjogi felelősséget]
- Előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:
 - Figyelembe vehető-e a joghatósági kikötés, ha nem utal kifejezetten versenyjog megsértésével kapcsolatos jogvitákra?
 - Akkor is, ha versenyhatóság nem állapított meg jogsértést?

Apple (C-595/17.)

❑ Wahl főtanácsnok indítványa (2018. július 5.)

- Nincs elvi akadály a joghatósági kikötés alkalmazásának kártérítési keresetben
- Tagállami bíróság köteles joghatósági kikötést alkalmazni, ha a jogvita abból a szerződésből ered, amely tartalmazza a kikötést
- Tagállami bíróság feladata, hogy eldöntse az általánosan megfogalmazott kikötés hatálya alá tartozik-e a versenyjog megsértésével kapcsolatos jogvita
- A jogsértés előzetes megállapításának hiánya nem indokolja sem a joghatósági kikötés alkalmazását, sem annak figyelmen kívül hagyását

Apple (C-595/17.)

□ Ítélet (2018. október 24.)

- Kizárólag azért, mert a joghatósági kikötés nem utal kifejezetten versenyjog megsértésével kapcsolatos jogvitára, nem zárja ki a joghatósági kikötés alkalmazását
- A joghatósági kikötés alkalmazása nem függ attól, hogy akár a tagállami versenyhatóság, akár az Európai Bizottság előzetesen megállapított-e versenyjogi jogsértést
- *„Meg kell állapítani tehát, hogy egy, az EUMSZ 102. cikk alapján indított eljárás keretében egy olyan joghatósági kikötés tekintetbevétele, amely egy szerződésre és a felek között arra vonatkozó vagy abból származó jogviszonyokra utal, nem tekinthető úgy, mint amellyel a felek egyike váratlanul szembesül [...]” [Ítélet, 29. pont]*

Tibor Trans (C-451/18.)

□ Alapügy

- Az Európai Bizottság megállapította, hogy a tehergépkocsi gyártók kartelleztek
- A magyar közvetlen vevő (fuvarozó cég) kártérítési keresetet nyújtott be a holland gyártó ellen

□ Előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

- Káresemény bekövetkezésének helye megalapozza joghatóságot, ha (i) károsult székhelye a bíróság államában; (ii) károsult kizárólag egyetlen, másik uniós tagállamban székhellyel rendelkező károkozó ellen nyújtott be keresetet; (iii) károsult kizárólag többi károkozótól szerzett érintett terméket; (iv) jogsértő megállapodást nem a bíróság államában kötötték; (v) érintett terméket nem (azonnal) megvásárolta, hanem lízingelte és utána szerezte meg tulajdonát (lízingcég pedig továbbhárította megemelt árat)?

Tibor Trans (C-451/18.)

- ❑ Ítélet (2019. július 29.) [főtanácsnoki indítvány nélkül]
 - Joghatóságot első (közvetlen) kár alapoz meg → áreltérítés annak minősül [elmaradt haszon nem minősül annak]
 - Káresemény bekövetkezésének helye az érintett piac helye (ahol a torzított piaci árakat alkalmazták)
 - Szerződéses jogviszony fennállása nem szempont joghatóság kapcsán

5.2

Írányelv alkalmazása

Cogeco (C-637/17.)

☐ Alapügy

- A portugál versenyhatóság megállapította, hogy a portugál sport televízió visszaélt erőfölényével
- A kanadai sport televízió kártérítési keresetet nyújtott be a portugál bíróság előtt, a Versenyjogi Kártérítési Irányelv elfogadását követően, de annak portugáliai átültetését megelőzően

☐ Előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés:

- Hivatkozhat-e magánszemély az Irányelv rendelkezéseire, az átültetési határidő lejártá előtt [horizontális közvetlen hatály]?
- Uniós joggal összeegyeztethető-e a tagállami polgári jog és polgári eljárásjog, Irányelvnél kedvezőtlenebb szabályai [rövidebb elévülési idő, ami korábban kezdődik és nem nyugszik + versenyhatósági döntésnek nincs kötőereje]

Cogeco (C-637/17.)

□ Előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés:

- Irányelv fényében kell-e értelmezni a tagállami polgári jog és polgári eljárásjog szabályait [közvetett hatály]?
- Akkor is érvényesül közvetett hatály, ha az Irányelv kifejezetten kizárja saját alkalmazását [csak az elévülési szabályok vonatkozásában, nem a hatósági határozat kötőereje vonatkozásában]?
- Hivatkozhat-e magánszemély az Irányelv közvetett hatályára [horizontális hatály]?

Cogeco (C-637/17.)

□ Kokott főtanácsnok indítványa (2019. január 17.)

- Átültetési határidő lejárt előtt az Irányelvnek nincs közvetlen hatálya [magánszemély nem hivatkozhat rá]
- Az uniós joggal [EUMSZ 102. cikkének tényleges érvényesülése] ellentétesek a tagállami polgári jog kedvezőtlenebb elvülési szabályai
- Az uniós joggal ellentétes a tagállami polgári eljárásjog szabályainak olyan értelmezése, hogy a jogsértés tagállami versenyhatóság általi megállapításának nincs joghatása a polgári perben [értsd: ha a jogsértés megdönthető vélelmét keletkezteti, akkor összeegyeztethető uniós joggal]
- Az Irányelv időbeli hatályán kívül eső tényállásra nincs közvetett hatálya, DE az EUMSZ 102. cikk tényleges érvényesülésére tekintettel kell értelmezni szabályokat

Cogeco (C-637/17.)

❑ Ítélet (2019. március 28.)

- Az irányelv nem alkalmazható (sem közvetlen, sem közvetett hatálya nincs / sem anyagi jogi, sem eljárásjogi szabályok)
- Az uniós versenyjog (EUMSZ 102. cikk) tényleges érvényesülésével ellentétesek portugál elévülési szabályok [összességében]
- Nem befogadható a kérdés a versenyhatósági határozat kötőerejére, mivel az alapügy nem származékos kereset volt [jogerős bírósági ítélet kártérítési kereset benyújtását követően]

5.3

Vállalkozás fogalom (jogutódlás)

Skanska (C-724/17.)

□ Alapügy

- A finn versenyhatóság megállapította, hogy a finn aszfalt gyártók kartelleztek
- A kartell résztvevőinek többsége végelszámolásra került
- A közvetlen vevő (finn önkormányzat) kártérítési kereset nyújtott be a megszűnt aszfalt gyártók jogutódai ellen

□ Előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés:

- Az uniós versenyjog [EUMSZ 101. cikk] közvetlen alkalmazásával vagy a tagállami jog alapján kell meghatározni, ki tartozik felelősséggel a versenyjogi kárért?
- A „vállalkozás” fogalma alá tartozó személyek tartoznak kártérítési felelősséggel? Ugyanazokat az elveket [gazdasági egységhez tartozás + gazdasági folytonosság] kell alkalmazni, mint a bírságkiszabás körében?

Skanska (C-724/17.)

□ Előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés:

- Az uniós joggal összeegyeztethető-e az a tagállami szabály, amely szerint a kartell résztvevőt megvásárló, megszüntető és tevékenységét folytató társaság nem tartozik kártérítési felelősséggel?
- Az uniós joggal összeegyeztethető-e az a tagállami szabály, amely szerint a kártérítési felelősség feltétele, hogy a kartell résztvevő megszüntetése – a versenyjogi jogsértés ellenére – jogellenes vagy tisztességtelen?

Skanska (C-724/17.)

❑ Wahl főtanácsnok indítványa (2019. február 6.)

- Ítélezési gyakorlattól eltérésre vonatkozó javaslat:
 - a versenyjogi kártérítés elsődleges funkciója nem restitúció, hanem a prevenció
 - erre tekintettel indokolt, hogy bizonyos feltételeit (versenyjogi kártérítési igények elvi kérdéseit) az EUB dolgozza ki
- Alkalmazni kell az uniós versenyjogban irányadó gazdasági folytonosság elvét a kártérítési felelősség vonatkozásában is (uniós versenyjog alanyai a „vállalkozások” + felelősség vagyonhoz kötődik, nem jogi személyiséghez)

Skanska (C-724/17.)

□ Ítélet (2019. március 14.)

- Kár megtérítésére köteles személyt az uniós jog határozza meg („vállalkozások”)
- Versenyjogi kártérítés része a versenyjog érvényesítésének → egységesnek kell lennie vállalkozás fogalmának
- Gazdasági folytonosságot tagállami bíróságnak kell vizsgálnia

5.4

Közvetett kár

Otis II (C-435/18.)

□ Alapügy

- Az osztrák versenyhatóság megállapította, hogy a felvonó és mozgólépcső gyártók kartelleztek (árrögztítés, tenderek felosztása) [a Bizottság határozata az osztrák piacra nem terjedt ki]
- Az osztrák önkormányzatok, mint a közvetlen vevők (társasházak) hitelezője kártérítési keresetet nyújtott be a gyártók ellen
- Előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés:
 - Követelhetnek-e kártérítést a kartell résztvevőitől az, aki nem az érintett piacon tevékenykedik, hanem a kartell által érintett termékek vevői számára nyújt hitelt és a kár abból áll, hogy a magasabb hitelösszeget kellett nyújtani, mint amekkorát a kartell hiányában kellett volna, és emiatt a különbözetet nem fektethette be a hitelező máshol nyereségesen?

Otis II (C-435/18.)

- ❑ Kokott főtanácsnok indítványa (2019. július 29.)
 - Követelhető kártérítés, ha
 - kölcsönösszeg az anyagköltséghez igazodott és
 - kárösszeg a szokásos piaci kamatok alapján számított elmaradt haszonnal egyenlő
 - Társasház attól függetlenül követelhet kártérítést, hogy
 - „állami hitelező”
 - lakóknak van saját kára (áreltérítés)
 - nincs szerződéses kapcsolat (Kone)

Otis II (C-435/18.)

□ Ítélet (2019. december 12.)

- Kártérítés nem korlátozódhat érintett piac szereplőire
- Tagállami bíróságnak kell okozati összefüggést vizsgálnia

6.

Kapcsolódó ítéletek

Schenker I (C-681/11.)

□ Alapügy

- Szállítványozók gyűjtőfuvarozási konferenciát jelentettek be az osztrák versenyhatóságnak engedélyezés céljából (1994)
- Eljárás során szakértői bizottság állapította meg, hogy a kartellre nem vonatkozik az uniós versenyjog (1995)
- Az osztrák versenyhatóság megállapította, hogy csekély jelentőségű kartellnek minősül (1996)
- Ügyvédi szakvélemény megállapította, hogy csekély jelentőségű kartellnek minősül (1996)
- Az Európai Bizottság előzetes bejelentés nélküli helyszíni kutatást végzett a szállítványozók székhelyén (2007)
- A bécsi tartományi legfelsőbb bíróság nem fogadta el az osztrák versenyhatóság álláspontját, melyben jogsértés megállapítását és bírság kiszabását javasolta (2011)

Schenker I (C-681/11.)

- ❑ Előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:
 - Kiszabható-e bírság, ha a vállalkozás nem felróható módon tévedett a magatartás jogszerűségében?
 - Felróható-e, ha versenyjogi tapasztalattal rendelkező jogi tanácsadó – nem nyilvánvalóan téves – tanácsa alapján tévedett?
 - Felróható-e, ha a tagállami versenyjog alapján eljáró tagállami versenyhatóság határozata alapján tévedett?
 - Tagállami versenyhatóság uniós versenyjogot alkalmazva mellőzheti-e a bírság kiszabását (tagállami) engedékenységi kérelem alapján?

Schenker I (C-681/11.)

- ❑ Kokott főtanácsnok indítványa (2013. február 28.)
 - Nem felróható jogellenességben való tévedés esetén nincs helye bírságnak
 - Felróható a tévedés, ha
 - a jogi tanács [független, szakosodott ügyvéd, jóhiszemű, nem szívdességi tanácsa, a tények teljeskörű bemutatása alapján] vagy
 - a tagállami versenyhatóság határozata [hatáskörrel rendelkező hatóságnak a körülmények átfogó és valóságnak megfelelő közlésén alapuló határozata]
 - a döntő jelentőségű jogkérdést nem vizsgálja
 - Az uniós joggal nem ellentétes, hogy az uniós versenyjog megsértése esetén mellőzzék a bírság kiszabását az egyenértékűség és tényleges érvényesülés elveinek a tiszteletben tartásával [értsd: tagállami engedékenységi politika feltételei megfelelnek uniós engedékenységi politikának]

Schenker I (C-681/11.)

□ Ítélet (2013. június 18.)

- Az EUMSZ 101. cikkét megsértő vállalkozás nem kerülheti el a bíróság kiszabását, ha tévedett a magatartás jogszerűségében ügyvéd jogi tanácsa vagy tagállami versenyhatóság határozata alapján
- Az EUMSZ 101. cikkének megsértése esetén a tagállami versenyhatóságok kivételesen mellőzhetik a bíróság kiszabását (tagállami) engedékenységi kérelem alapján
- *„Ennélfogva annak, hogy az érintett vállalkozás jogilag tévesen minősítette a jogsértés megállapításának alapjául szolgáló magatartását, nem lehet az a hatása, hogy mentesül a bíróság kiszabása alól, amennyiben tudatában kellett lennie az említett magatartás versenyellenes jellegének.” [Ítélet, 38. pont]*
- *„Ami a nemzeti versenyhatóságokat illeti, mivel nincs hatáskörük negatív határozatot – vagyis az EUMSZ 101. cikk megsértésének hiányát megállapító határozatot – hozni, nem kelthetnek a vállalkozásokban jogos bizalmat arra vonatkozóan, hogy a magatartásuk nem sérti az említett rendelkezést.” [Ítélet, 42. pont]*

Eltel (C-450/19.)

- ❑ Alapügy: finn nagyfeszültségű vezeték kiépítésére vonatkozó közbeszerzési kartell
- ❑ Ítélet (2021. január 14.)
- ❑ „[...] meg kell különböztetni egyrészt a kartell versenykorlátozó hatásait, amelyek az ajánlattevő versenytársak kizárásából és/vagy az ügyfél választási lehetőségének esetleges művi korlátozásából állnak, és amelyek az ajánlatkérő azon lehetőségének sérelméhez vezetnek, hogy a megállapodás szerinti termékekhez, munkákhoz vagy szolgáltatásokhoz versenykörülmények között jusson hozzá, másrészt pedig az egyéb piaci szereplőknél ebből eredően jelentkező szélesebb körű káros gazdasági hatásokat, amelyek jogcímén e piaci szereplők – mint azt az Európai Bizottság is hangsúlyozta az írásbeli észrevételeiben – nemzeti bíróság előtt kártérítést követelhetnek.” [Ítélet, 37. pont]

Közelmúltbeli ügyek

- ❑ C-882/19. Sumal (2021. október 6.) VÁLLALKOZÁS FOGALOM (ANYAVÁLLALAT): anyavállalat jogsértéséért leányvállalat felelhet kártérítésért (DE: védelemhez való jog)
- ❑ C-30/20. RH (2021. július 15.) JOGHATÓSÁG (3.0): összehangolt magatartás esetén kár bekövetkezésének helye: ahol érintett terméket megvásárolta vagy a vevő székhelye
- ❑ C-267/20. Volvo (FT, 2021. október 28.) IRÁNYELV ALKALMAZÁSA (2.0): Irányelv visszamenőleges hatályának hiánya nem ellentétes uniós versenyjoggal [elévülési idő HL közzétételtől számít]
- ❑ C-588/20. Landkreis Northeim (Bizottság határozatának hatálya)

Baker McKenzie.

Köszönöm a figyelmet!

dr. Horváth M. András, LL.M., Ph.D.

Telefon: +36-30-491-7520

E-mail: andras.horvath@bakermckenzie.com

Hegymegi-Barakonyi és Társa Baker & McKenzie Ügyvédi Iroda is a member firm of Baker & McKenzie International, a Swiss Verein with member law firms around the world. In accordance with the common terminology used in professional service organizations, reference to a "partner" means a person who is a partner, or equivalent, in such a law firm. Similarly, reference to an "office" means an office of any such law firm. This may qualify as "Attorney Advertising" requiring notice in some jurisdictions. Prior results do not guarantee a similar outcome.

© 2022 Hegymegi-Barakonyi és Társa Baker & McKenzie Ügyvédi Iroda

[bakermckenzie.com](https://www.bakermckenzie.com)